

Ко је пажљиво пратио јавну и политичку дебату о Сребреници, могао је да чује необичан број различитих ставова. Српска јавност се упетљала око разликовања „злочина свих свих зарађених страна“ и „злочина геноцида“.

Оставимо по страни питање откуда већ петанест година држање ове теме на дневном реду унутрашње (српске) и спољне (ЕУ) политике као и оно које сеже у наредне године. Да ли ће Сребреница и злочини свих постати ствар проучавалаца друштва, али ће и даље бити део дневне политике?

Да ће српски политички живот и даље бити под претежним протиском једне трагедије од пре 15 година, уверавају нас ставови неких народних посланика владајуће већине и директора неких НВО, по којима српско друштво мора, ако је веровати политичару које се прославио захтевом за вешањем политичких противника на Теразијама, да се бесконачно „денацификује“ а по директору Грађанских иницијатива, да преузме пример немачког искуства из Другог светског рата. Дакле, мора се истарати ђаво из Срба. Питање је само постоји ли ђаво?

Да би се истеривање ђавола продужило, није довољно форсирање теме из тзв. „суочавања са прошлошћу“ на политичком и јавном терену. Потребно је да оне постану део српских институција. Којих? Па оних које су најодговорније за социјализацију, образовање и васпитање младих. Школе и просветне установе.

Дакле, док расправа траје, политичар и директор НВО – без референци о образовању – предлажу да Сребреница уђе у наставне програме. Тако, директор Грађанских иницијатива пише: „Да ли ћемо, рецимо, у школске програме увести и тему ратних злочина и геноцида у Сребреници као што су то учинили у Немачкој поводом збивања у Другом светском рату? Чињеница да је одговорност за холокауст тема којом се цело немачко друштво бави темељно и дугорочно није ни на који начин умањила његов углед, значај његове културе, његову економску снагу“ (Миљенко Дерета, „Амандмани на Сребреницу“, *Политика*, 1. април 2010).

Шта се мора приговорити оваквим предлозима? Најпре, немогућа аналогија између Сребренице и холокауста. Такво поређење и контекстуализација геноцида над шест милиона Јевреја и више хиљада сребреничких муслимана је чист пример увреде за милионе побијених Јевреја. Антисемитска државна политика се пореди са једним ратним догађајем који је био једини таквог карактера у трогодишњем рату у БиХ и без докумената о издавању наредбе за масовно убијање заробљених војника, може да говори једино о антисрпској острашћености а не залагању за правду за жртве.

Друго, није тачно да холокауст није утицао на углед, културу и економију Немачке. Тај догађај је део општег памћења а оно структурира разнолике вредносне ставове и практична понашања међу народима и појединцима. А не сме се заобићи ни геополитички историјски контекст након Другог светског рата.

Треће, предлагачи не разумеју структуру просветних установа. Модерно образовање (програми, уџбеници, рад наставника, наставна средства) утемељено је на научним сазнањима. Школски програми и уџбеници, као и сви други елементи наставног процеса, заснивају се на резултатима научних знања како о природи, тако о друштву и човеку. Стављање Сребренице у контекст наставе превиђа чињеницу да у актуелним полемикама о овом злочину учествују обични грађани, политичари, судови (и правници) и понеки научник. Доминантан је политички говор, а у демократским друштвима такав став није релевантан за просвету.

Ако неко мисли да Сребреница треба да уђе у школске програме, онда: 1) тај догађај мора научно да се истражи, 2) и сви други злочини би имали место у наставном програму.

Шта је проблем са Сребреницом? Теорија појма геноцид. Ако тежимо истини о друштвеним догађајима, онда је најпоузданија научна истина. Истина свакодневнице, политичара и судија је испод истине коју утврђује наука. Политичари и судије користе појмове које наука утврђује, а то значи да није коначна реч суда о неком догађају (јер примењује позитивне прописе), већ реч науке из чијих теоријских поставки се изводе облици праксе. Како сада стоје ствари, научни појам геноцида (истребљивање свих категорија једне нације са свесном намером и планом) не може да се примени на случај Сребреница.

Четврто, евентуално насилнио убацивање овог догађаја у наставне програме изазваће

Утеривање геноцида у школу

Пише: Зоран Аврамовић
недеља, 11 април 2010 20:25

крупна незадовољства родитеља и ученика, пре свега у Србији, а и тамо где живе Срби. Тако, уместо да социјализује децу за разумевање и превазилажење трагичних догађаја, школа ће постати место јавних и потиснутих осујећености. Школа ће ићи једним, а друштвена стварност другим путем.

Уосталом, већ смо нешто слично имали са партизанском црно-белом сликом југословенске и српске историје. Ко сме да двапут понавља исте грешке.